

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำที่สำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลางเป็นอันดับ 2 รองจากแม่น้ำเจ้าพระยา มีการใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การประมง และการชลประทาน ไหลผ่าน 4 จังหวัด คือ ชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร มีคุณค่ามหาศาล ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้มูลค่าทางเศรษฐกิจ ต่อประชาชน อาทิ การเกษตร ประมง อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว แต่ระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมาสิ่งแวดล้อมในแม่น้ำท่าจีนเสื่อมโทรมไปมาก จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยจากภาคเกษตรกรรมเป็นภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของประชาชน และการขยายตัวของชุมชนเมืองมลพิษต่าง ๆ ถูกปล่อยลงสู่แม่น้ำท่าจีน คลองสาขา และท่อระบายน้ำ ไหลลงสู่แม่น้ำท่าจีนทำให้สภาพแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ใสสะอาดในอดีตเปลี่ยนแปลงไปเป็นน้ำเน่าเสีย และก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ การใช้ประโยชน์จากน้ำในแม่น้ำลดลง โดยสัดส่วนของสาเหตุมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจากผลการวัดค่า BOD พบว่าสัดส่วนการเกิดมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนเกิดจากเกษตรกรรมร้อยละ 22 จากอุตสาหกรรมร้อยละ 23 จากชุมชนร้อยละ 55¹ แม้ว่าในเรื่องการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจะมีกฎหมายจำนวนมากที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 พระราชบัญญัติรักษาคลอง รศ. 121 เป็นต้น บทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ยังคงมีปัญหาหลายประการไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษามาตรการทางกฎหมายและปัญหาการควบคุมและจัดการปัญหามลพิษทางน้ำใน

¹ สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รายงานประจำปี 2550, (กรุงเทพมหานคร : สำนักจัดการคุณภาพน้ำ, 2550), น.49

แม่น้ำท่าจีนว่ามาตรการตามกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีความครอบคลุม เพียงพอกับ ปัญหา และมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่หรือสอดคล้องกับนโยบายของรัฐหรือไม่ โดยให้ความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขพื้นฟู มลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีน เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจากแหล่งกำเนิดมลพิษจากการอุตสาหกรรม ชุมชน และการเกษตรกรรม
2. เพื่อทราบแนวคิด นโยบาย ในการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำท่าจีน
3. เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรการในการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขพื้นฟูมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขพื้นฟูมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนที่มีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสมมติฐานจากปัญหาการควบคุมและจัดการปัญหา มลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาของกฎหมายที่บังคับใช้ในการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำใน แม่น้ำท่าจีนที่มีอยู่อาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขาดการบูรณาการ ข้ำซ้อน บทลงโทษไม่รุนแรง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกฎหมาย ขาดการกระจายอำนาจในการควบคุมและจัดการ ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่ง ต่างมีอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายฉบับต่าง ๆ กัน ส่งผลให้ปัจจุบันแม่น้ำท่าจีนยังคงเสื่อมโทรม และมลพิษทางน้ำยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ บังคับใช้มานานและมีหลายฉบับก็ตาม

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

ดำเนินการศึกษาโดยการค้นคว้า และวิเคราะห์จากเอกสาร อันได้แก่ กฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ หนังสือ บทความต่าง ๆ เอกสารประกอบการประชุมและการสัมมนา ศึกษา วิเคราะห์ บทบัญญัติแห่งกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม และศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร รายงานการวิจัย และบทความที่เกี่ยวกับการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำที่เกี่ยวข้องแม่น้ำท่าจีน เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบนำมาสรุปเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและจัดการปัญหามลพิษในแม่น้ำท่าจีน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีน ศึกษาแนวคิด นโยบายของรัฐ และมาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน ควบคุม และแก้ไข โดยวิเคราะห์สาเหตุของมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจากแหล่งกำเนิดมลพิษได้แก่ อุตสาหกรรม ชุมชน และการเกษตรกรรม บทบาทตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการจัดการสัตว์ดิน พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 และพระราชบัญญัติรักษาคลอง รศ. 121

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาถึงการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนจะทำให้ทราบถึงนโยบาย และมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย ได้ทราบปัญหามลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ และผลกระทบของมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นในแม่น้ำท่าจีน และทราบถึงความขัดข้องของการบังคับการตามกฎหมายที่มีอยู่ ทราบแนวคิดต่าง ๆ ที่มีปรากฏอยู่ในนโยบายของรัฐว่าเพียงพอหรือไม่ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหา หรือนำมา

ปรับใช้เพื่อแก้ไขกฎหมายในการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่อไป